

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2010

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α'

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1.

α. σελ 50 , <<Το Μάρτιο του 1922...συνέπειές της>>

β. Για πρώτη φορά εμφανίστηκε στην εκλογική αναμέτρηση της 8^{ης} Αυγούστου 1910. Ξεκίνησε από μερικούς διανοούμενους ως αριστερός μεταρρυθμιστικός σύνδεσμος, με στόχο να προπαγανδίσει πολιτικές θέσεις και να ιδρύσει κόμμα. Επιζητούσε για όλα τα μέλη της κοινωνίας ισότητα ευκαιριών, κοινωνικοποίηση των μέσων παραγωγής και διανομή των αγαθών ανάλογα με τις ανάγκες του καθενός, πράγμα που θα μπορούσε να υλοποιηθεί με τη σταδιακή αναμόρφωση της οικονομίας και τη συνταγματική μεταβολή. Για να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί έπρεπε να οργανωθούν οι εργάτες σε επαγγελματικές ενώσεις και να ιδρύσουν κόμμα. Οι Κοινωνιολογοί στα μέσα του 1910 ίδρυσαν το Λαϊκό Κόμμα , με αρχηγό τον Αλέξανδρο Παπαναστασίου.

γ. Ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 1917 όταν στην Ελλάδα είχε επικρατήσει ο Ελ. Βενιζέλος και ο βασιλιάς Κωνσταντίνος είχε εγκαταλείψει τη χώρα. Εκτός από την περίθαλψη των προσφύγων, παρείχε περίθαλψη και για τις οικογένειες των εφέδρων που βρίσκονταν στο μέτωπο και για τις οικογένειες των θυμάτων του πολέμου. Μεριμνήσε για την παλιννόστηση των προσφύγων του πρώτου διωγμού μετά το 1918 και το τέλος του πολέμου για την Τουρκία.. Με την άφιξη των προσφύγων κατά το πρώτο διάστημα μετά τη Μικρασιατική καταστροφή ανέλαβε το έργο της προσωρινής τους στέγασης αφού ενισχύθηκε με έκτακτο προσωπικό.

δ. σελ. 248, <<Το ελληνικό τυπογραφείο...δημοκρατικό πολίτευμα>>

A.1.2.

1. Σωστό

2. Λάθος. (Το Σύνταγμα του 1864 όριζε ως πολίτευμα της Ελλάδας τη Βασιλευομένη Δημοκρατία)
3. Λάθος (Το αγγλικό και γαλλικό κόμμα έχασαν την εμπιστοσύνη των οπαδών τους στην Ελλάδα μετά το ναυτικό αποκλεισμό της χώρας)
4. Λάθος (Σύμφωνα με την ελληνοτουρκική σύμβαση ανταλλαγής οι ανταλλάξιμοι όφειλαν να αποβάλλουν την παλιά τους ιθαγένεια και να αποκτήσουν την ιθαγένεια της χώρας στην οποία θα πήγαιναν)
5. Λάθος (Η Συμφωνία της Άγκυρας υπογράφηκε στις 10 Ιουνίου 1930 και ρύθμιζε το ζήτημα των Ελλήνων ορθοδόξων της Κωνσταντινούπολης...)
6. Λάθος (Οι Έλληνες της Ρωσίας..)

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. σελ. 75, <<Η παρακμή των ξενικών κομμάτων...πολιτικά ατάλαντο>>

A.2.2. α. σελ. 163-165 <<Οι περισσότεροι πρόσφυγες...σε ευαγή ιδρύματα>>

A.2.2. β. σελ. 254, <<Η φύση και η μέθοδος...από τις κακουχίες>>

(προαιρετική η αναφορά των δύο πρώτων παραγράφων της ενότητας)

ΟΜΑΔΑ Β'

B.1 Ο αριθμός των προσφύγων, οι οποίοι κατέφυγαν στην Ελλάδα κατά το 19^ο αιώνα, δεν ήταν πολύ μεγάλος. Αντίθετα τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα τα κύματα των προσφύγων που έφθαναν στην Ελλάδα ήταν συχνότερα και πολυαριθμότερα. Αιτία ήταν οι πολεμικές συγκρούσεις και η εχθρότητα μεταξύ των κρατών της Βαλκανικής χερσονήσου, ως συνέπεια του γενικότερου ανταγωνισμού στην περιοχή.

Σύμφωνα με τον συγγραφέα Στ. Πελαγίδη ο φυλετικός εθνικισμός που ευνοήθηκε κατά την περίοδο του Α' Παγκόσμιου Πόλεμου αποτέλεσε άλλο ένα αίτιο που επηρέασε τον όγκο και τη συχνότητα των μετακινήσεων από χώρα σε χώρα. Τα κράτη που αποτελούνταν και από αλλοεθνείς υπηκόους επιδιώκουν στις αρχές του 20^{ου} αιώνα τη διατήρηση της εθνικής τους καθαρότητας αλλά και την αποφυγή του σχηματισμού μια αλλοεθνούς μειονότητας στο έδαφός τους. Οι Έλληνες που αποτελούσαν αλλοεθνείς υπηκόους στην Οθωμανική αυτοκρατορία και αλλού δε ξέφυγαν από τον κανόνα. Αποκορύφωμα στην όλη κίνηση των ελληνικών πληθυσμών αποτέλεσε ο ξεριζωμός του Ελληνισμού της Μ. Ασίας και της Ανατολικής Θράκης το 1922.

Σύμφωνα με τα στατιστικά και αριθμητικά δεδομένα του πίνακα που προέρχεται από τη Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος οι περισσότεροι

πρόσφυγες που έφθασαν στην Ελλάδα στις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα προέρχονται από την Τουρκία (90,4%). Η εθνική αφύπνιση των Τούρκων που είχε ξεκινήσει από τα τέλη του 19ου αιώνα ενισχύθηκε μετά την εδαφική συρρίκνωση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ο τουρκικός εθνικισμός συνέβαλε στην εχθρική αντιμετώπιση των μειονοτήτων που ζούσαν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Στο στόχαστρο βρέθηκαν κυρίως οι Έλληνες και οι Αρμένιοι, καθώς είχαν συγκεντρώσει στα χέρια τους το μεγαλύτερο μέρος του εμπορίου και της βιομηχανίας της χώρας. Η εκκρεμότητα επίσης στο ζήτημα της κατακύρωσης των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου στην Ελλάδα επιδείνωσε τις σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας.

Πριν τον Αύγουστο του 1922, ελληνικοί πληθυσμοί της Μικράς Ασίας (Αϊδίνιο , το εσωτερικό της Μικράς Ασίας Πόντου, Κιλικίας, Καππαδοκίας) είχαν εγκαταλείψει τα σπίτια τους και είχαν καταφύγει στη Σμύρνη ή την Ελλάδα. Η ενδυνάμωση του εθνικού κινήματος των Τούρκων με επικεφαλής τον Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ ο οποίος εξασφάλισε βοήθεια από τις Δυνάμεις της Γαλλίας, Ιταλίας, Ρωσίας κ.α. έφερε ως επακόλουθο την αποδυνάμωση του ελληνικού στρατού στο μικρασιατικό μέτωπο. Ο μικρασιατικός πόλεμος έληξε τον Αύγουστο του 1922 με ήττα και υποχώρηση του ελληνικού στρατεύματος αλλά και με καταστροφές περιοχών των Μικρασιατικών παραλίων. Μετά την καταστροφή της Σμύρνης σειρά είχαν τα Βουρλά, το Αϊβαλί και τα Μοσχονήσια. Διώξεις σημειώθηκαν και στη βορειοδυτική Μικρά Ασία (Προποντίδα και αλλού). Αιχμάλωτοι στρατιώτες και ντόπιοι άνδρες 18-45 ετών συγκεντρώθηκαν σε στρατόπεδα και σχηματίστηκαν πορείες αιχμαλώτων και ομήρων προς το εσωτερικό της Μικράς Ασίας. Πολλοί από αυτούς πέθαιναν από κακουχίες και ασιτία. Στους κατοίκους της Ανατολικής Θράκης δόθηκε προθεσμία ενός μήνα για να εκκενώσουν την περιοχή. Με αυτόν τον τρόπο είχαν τη δυνατότητα να πάρουν μαζί τους όσα μπορούσαν να μεταφέρουν από την κινητή περιουσία τους. Οι Έλληνες της χερσονήσου της Καλλίπολης έφυγαν αργότερα. Συνολικά, το φθινόπωρο του 1922 έφθασαν στην Ελλάδα περίπου 900.000 πρόσφυγες (ανάμεσά τους και 50.000 Αρμένιοι). Περίπου 200.000 Έλληνες παρέμειναν στην Καππαδοκία και γενικότερα στην Κεντρική και Νότια Μικρά Ασία. Αυτοί μεταφέρθηκαν στην Ελλάδα το 1924 και το 1925 με τη φροντίδα της Μικτής Επιτροπής.

Ένα άλλο ρεύμα προσφύγων από την Οθωμανική αυτοκρατορία προήλθε λόγω της ελληνοτουρκικής Σύμβασης (30 Ιανουαρίου 1923) που ρύθμιζε την ανταλλαγή των πληθυσμών Ελλάδας – Τουρκίας και η οποία προέβλεπε την υποχρεωτική ανταλλαγή των Ελλήνων ορθόδοξων κατοίκων της Τουρκίας και των Μουσουλμάνων κατοίκων της Ελλάδας. Αυτή θα ίσχυε τόσο γι' αυτούς που παρέμεναν στις εστίες τους όσο και για όσους είχαν ήδη καταφύγει στην

ομόθρησκη χώρα αναδρομικά για όλες τις μετακινήσεις που είχαν γίνει από τη μέρα που άρχισε ο Α' Βαλκανικός Πόλεμος. Από την ανταλλαγή εξαιρούνταν οι Έλληνες ορθόδοξοι της Κωνσταντινούπολης, Ίμβρου και Τενέδου οι Μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης

Οι ανταλλάξιμοι σύμφωνα με τη σύμβαση ανταλλαγής θα απέβαλαν την παλαιά ιθαγένεια και θ' αποκτούσαν την ιθαγένεια της χώρας στην οποία θα εγκαθίσταντο, είχαν δικαίωμα να μεταφέρουν την κινητή περιουσία τους, να πάρουν ως αποζημίωση περιουσία ίσης αξίας με την ακίνητη περιουσία που εγκατέλειπαν φεύγοντας από το κράτος στο οποίο μετανάστευαν ενώ θα διευκολύνονταν στη μετακίνησή τους από τη Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής. Η συμφωνία αυτή καθιέρωνε για πρώτη φορά μαζική μετακίνηση πληθυσμών και είχε υποχρεωτικό χαρακτήρα ενώ οι μέχρι τότε συμφωνίες προέβλεπαν εθελοντική μετανάστευση κατοίκων κάποιων επίμαχων περιοχών.

Ένα άλλο σημαντικό ρεύμα προσφύγων περίπου 58.256 άνθρωποι φθάνουν την την περίοδο 1919-1921 από τη Ρωσία. Το αίτιο που το προκάλεσε ήταν η Ρωσική Επανάσταση και η κατάληψη ρωσικών επαρχιών από τους Τούρκους. Μεγάλο μέρος των Ελλήνων της Ρωσίας κατέφυγε στα λιμάνια της Μαύρης θάλασσας και από εκεί διεκπεραιώθηκε στην Ελλάδα. Τους Έλληνες ακολούθησαν Αρμένιοι και Ρώσοι.

Το Νοέμβριο του 1919 υπογράφηκε η συνθήκη του Νεϊγύ που προέβλεπε την παραχώρηση της Δυτικής Θράκης από τη Βουλγαρία στην Ελλάδα. Στη συνθήκη ήταν συνημμένο το «Σύμφωνο περί αμοιβαίας μεταναστεύσεως μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας». Με βάση αυτό αναχώρησαν από την Ελλάδα περίπου 50.000 Βούλγαροι και από τη Βουλγαρία περίπου 30.000 Έλληνες (περίπου 20.000 Έλληνες είχαν μεταναστεύσει πριν από την υπογραφή της συνθήκης). Συνολικά το ποσοστό των Ελλήνων που μετανάστευσαν από τη Βουλγαρία αποτελεί το 4% του συνόλου των προσφύγων που ήρθαν στην Ελλάδα.

Επιπλέον, έρχονται πρόσφυγες από τη Ρουμανία το 1919 από περιοχές που αποτέλεσαν πεδίο πολεμικών συγκρούσεων, την υπό ιταλική κατοχή Νοτιοδυτική Μικρά Ασία, καθώς και από τα ιταλοκρατούμενα Δωδεκάνησα κατά διαστήματα από το 1912 και εξής (0,1%). Τέλος, πρόσφυγες βρέθηκαν στην Ελλάδα από την αγγλοκρατούμενη Κύπρο και την Αίγυπτο.

Β.2. Λίγους μήνες μετά την ανάληψη της προεδρίας της Κρητικής Κυβέρνησης από τον Ελ. Βενιζέλο, ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος που έλεγχε τα ελληνικά πολιτικά πράγματα μετά την επανάσταση στο Γουδί (1909) , τον κάλεσε στην Αθήνα να αναλάβει την πρωθυπουργία της Ελλάδας (Σεπτέμβριος 1910). Η εξέλιξη αυτή δημιούργησε στους Κρήτες αμφιθυμικά αισθήματα. Οι περισσότεροι εξέφραζαν φόβους για την απουσία ενός ανδρός, που γνώριζε περισσότερο από κάθε άλλο να κινείται στους λαβύρινθους της ευρωπαϊκής διπλωματίας και να σώζει τις εθνικές υποθέσεις σε κρίσιμες περιστάσεις, ενώ άλλοι πίστευαν ότι από τη νέα θέση του θα μπορούσε να λύσει το Κρητικό Ζήτημα ταχύτερα και ασφαλέστερα.

Αλλά ο Βενιζέλος, ως πρωθυπουργός της Ελλάδας, με το οξύτατο πολιτικό του αισθητήριο γνώριζε ότι δεν είχε φτάσει ακόμη το πλήρωμα του χρόνου. Στις επίμονες παρακλήσεις των συμπατριωτών του Κρητών απαντούσε αρνητικά και φαινόταν δυσάρεστος. Σε μήνυμά του μάλιστα προς τον κυβερνητικό αντιπρόσωπο στα Χανιά φαίνονται κάποιοι από τους λόγους που υπαγόρευαν τη στάση του αυτή. Ο Βενιζέλος θεωρούσε ότι οι Κρήτες με την έντονη επιθυμία τους να εισέλθουν στο ελληνικό κοινοβούλιο δημιουργούσαν τις προϋποθέσεις για μια ακόμη επέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων στο νησί. Επίσης δήλωνε ότι η ελληνική πλευρά δεν είναι διατεθειμένη να έρθει σε ρήξη με την Τουρκία σε μια περίοδο μάλιστα πυρετώδους προετοιμασίας του Ελληνικού στρατεύματος λόγω της επικείμενης εισόδου της χώρας στον Α΄ Βαλκανικό Πόλεμο. Εξάλλου δεν θα έπρεπε να λησμονείται από τους Κρήτες ότι το 1911 ήταν ακόμη σε εξέλιξη ο Ιταλοτουρκικός πόλεμος μετά την επέμβαση των Ιταλών στη Λιβύη που ήταν τουρκική κτήση και η έκβασή του δεν είχε καθορισθεί. Άρα η Κρήτη δεν πρέπει να διακινδυνεύσει να χάσει ό, τι έχει αποκτηθεί με τόσο κόπο δηλ. την αποχώρηση των ξένων στρατευμάτων από το νησί και την αντικατάστασή τους από ντόπια πολιτοφυλακή. Σε σχετικό έγγραφό του προς το προεδρείο της Ελληνικής Βουλής ο Ελ Βενιζέλος εκφράζει την πεποίθηση πως οι πολιτικές αναταραχές και η συγκρότηση ενόπλων σωμάτων δεν εξυπηρετούν την εθνική ιδέα των κατοίκων της Κρήτης ενώ βλάπτουν και τα συμφέροντα του ελληνικού κράτους.

Η σταθερή άρνησή του να επιτρέψει την είσοδο Κρητών βουλευτών στο ελληνικό κοινοβούλιο προκάλεσε στην Κρήτη ισχυρές αντιδράσεις. Σύμφωνα με απόσπασμα από άρθρο της εφημερίδας 'Έμπρός' από φύλλο του Δεκεμβρίου του 1911 ενώ ο Βενιζέλος προσπαθούσε με συστάσεις του προς τους Κρήτες να αποφευχθεί η αναρχία και η πιθανή παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων εκ νέου στο νησί, αναταραχή εκδηλώθηκε στα τέλη του 1911. Συγκροτήθηκε πάλι Επαναστατική Συνέλευση (3 Ιανουαρίου 1912), ενώ άρχισαν να οργανώνονται και ένοπλα τμήματα.

β. Εκείνο που δεν είχε κατορθώσει να λύσει η διπλωματία, το έλυσε ο πόλεμος. Ευθύς μετά την έκρηξη των Βαλκανικών πολέμων (Οκτώβριος 1912) οι πύλες του ελληνικού Κοινοβουλίου άνοιξαν για τους Κρήτες βουλευτές, που έγιναν δεκτοί με εκδηλώσεις απεριόριστου πατριωτικού ενθουσιασμού. Ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων ανέγνωσε Ψήφισμα, σύμφωνα με το οποίο «η Ελλάς αποδέχεται όπως του λοιπού ενυπάρχη κοινόν Κοινοβούλιον δια το ελεύθερον Βασίλειον και διά την νήσον Κρήτην». Αλλά ο Βενιζέλος δεν προχώρησε περισσότερο, για να μη διαταράξει τις σχέσεις του με τις ευρωπαϊκές Δυνάμεις, εν όψει και του πολέμου που είχε αρχίσει. Αρκέστηκε να αποστείλει στην Κρήτη ως Γενικό Διοικητή το φίλο του Στέφανο Δραγούμη, ο οποίος ανέλαβε τα καθήκοντά του στις 12 Οκτωβρίου 1912.

Τα γεγονότα εξελίχθηκαν ταχύτατα, καθώς ήταν πλέον ορατή η ήττα της Τουρκίας. Στην πράξη η ένωση είχε συντελεστεί και απλώς έμενε η επικύρωσή της με την υπογραφή μιας διεθνούς συνθήκης. Στις 14 Φεβρουαρίου 1913 αφαιρέθηκαν από το φρούριο της Σούδας οι σημαίες των Μ. Δυνάμεων και της Τουρκίας. Όλα τα σύμβολα της τουρκικής επικυριαρχίας, αλλά και της κηδεμονίας των Μ. Δυνάμεων, είχαν πλέον εξαφανιστεί από την Κρήτη.

Η ευτυχής για την Ελλάδα έκβαση των Βαλκανικών πολέμων έδωσε και στο Κρητικό Ζήτημα την οριστική λύση του. Με το άρθρο 4 της Συνθήκης του Λονδίνου (30 Μαΐου 1913) ο σουλτάνος παραιτήθηκε από όλα τα δικαιώματά του στην Κρήτη, την οποία παραχωρούσε στις Μ. Δυνάμεις της Ευρώπης. Με ιδιαίτερη συνθήκη ειρήνης μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας (14 Νοεμβρίου 1913) ο σουλτάνος

παραιτήθηκε από κάθε δικαίωμά του στην Κρήτη, η οποία έτσι εντάχθηκε στην ελληνική επικράτεια ως οργανικό και αναπόσπαστο τμήμα της. Οι Μ. Δυνάμεις αποδέχθηκαν σιωπηρά τη λύση αυτή, δηλώνοντας ότι έλαβαν γνώση των ενεργειών της ελληνικής κυβέρνησης.

Ένα μήνα αργότερα, την 1η Δεκεμβρίου 1913, κηρύχθηκε και επίσημα η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, με την παρουσία του τότε Κωνσταντίνου και του πρωθυπουργού Ελευθερίου Βενιζέλου. Η σημαία υψώθηκε στο ιστορικό φρούριο του Φιρκά και, στη θέση, όπου κυμάτιζε η τουρκική σημαία, στήθηκε μαρμάρινη επιγραφή.